

REGISTERBLAD

Område av riksintresse för naturvård i Värmland län

Områdesnummer: NRO17047

Områdesnamn: Gillbergadalen

Kommun: Säffle

Kartblad: 10C NO (102 4)

Area: 450 ha, varav 250 ha land och 200 ha vatten

Naturgeografisk region: 22a Götalands centrala slättbygder- Vänerslätterna

Kust/havsregion:

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Huvudavrinningsområde 108 Göta älv

Agrara kulturlandskapsregioner: Värmlands mellanbygder

Landskapsform: Kullig terräng med relativ höjd 20-50 meter

Riksvärde:

Odlingslandskap	Naturbetesmark	Fauna
sjö		
Vassar		Fauna
Vegetationsrikt vatten		
Flytbladsvegetation		

Värdeomdöme: Området ligger i ett jordbrukslandskap som hävdats under mycket lång tid. Av särskilt intresse är de stora arealerna med betad_sötvattenstrandäng. Våtmarker av olika slag dominerar i objektet som har särskilt stor betydelse som rastlokal för andfågel och vadare. Speciellt intressant är området vid Gillbergasjön genom det stora antal krickor och sångsvanar som rastar här.

Gillbergasjöns vassar, flytbladsvegetation och vegetationsrika vatten är representativa för den naturgeografiska regionen. Området har ornitologiska värden

Huvudkriterier: A, D

Förutsättningar för bevarande:

Fortsatt jordbruksdrift med åkerbruk, ängsbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenväxta områden. Områdets värden kan påverkas negativt av: nedlagd eller minskat brukande och hävd av jordbruksmarker, omarrondering av jordbruksmark, igenväxning, skogsplanering på jordbruksmark, spridning av näringsämnen och gifter i ängar, naturbetesmark och kring landskapselement, bebyggelseexploatering, täkt, nydikningar, vägdragningar, luftledning, ändrade hydrologiska förhållanden.

Bevarandet av våtmarkens värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar

och i kantzoner bör ej utföras.

Säkerställande: Naturreservat bildades i december 1986 för 200 ha, varav 100 ha vatten. Reservatet omfattar sjöns västra strand. Ingår i Länsstyrelsens program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden (objekt nummer 85-4). Ingår i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (objekt nummer S85-01).

Gravfältet vid kyrkan omfattas av fornminneslagens bestämmelser.

Områdets huvuddrag: Området ligger i den stora dalgången längs Byälven mellan Säffle och Arvika (glafs fjordens dalgång). Dalen har varit en betydelsefull kommunikationsled, bebodd och odlad sedan mycket lång tid. Kulturlandskapet har mycket gamla anor.

Representativt odlingslandskap som karakteriseras av den uppodlade dalgångens botten. Vanliga naturbetesmarker är strandängar.

Vid Gillberga utvidgar sig Byälven till en grund, vegetationsrik sjö, Gillbergasjön.

Terrängen domineras av vidsträckta sankängar där en skogbevuxen åskulle också ingår. Omgivningarna präglas av relativt höga, skogklädda sluttningar. Vattenståndet regleras genom dämning i Säffle, ca två mil nedströms. Under våren är praktiskt taget hela ytan täckt av vatten. Vegetationen domineras av vassfält och fuktängar.

Innanför de stora bladvass- och sjösävfälten utbreder sig flacka stränder med höga starr- och gräsarter. Förr hävdades dessa mader intensivt genom slåtter och bete men numera betas endast några områden i söder och norr efter den västra stranden. Strandängsbetet har stor betydelse för flera fågelarter som är mer eller mindre beroende av hävdade madmarker.

Under våren rastar ett stort antal sjöfågelarter, särskilt vadare och änder. Främst kan sångsvan nämnas, vilken ibland förekommer med över 200 exemplar. Gillbergasjön har nationell betydelse för rastande krickor samt rastande och övervintrande sångsvan. Häckfågelfaunan rymmer mest typiska slättsjöarter. Flera fågelarter uppträder här på en av sina nordvästligaste utposter i landet. Detta gäller bl a olika sumphönsarter, rördrom och brun kärrhök. De lövrika sumpskogarna längs stränderna hyser bl a hackspettar och många sångare.

Floran i området är bitvis av mer krävande slag med arter som blåsippa, skavfräken, myskgräs och tibast. I norra delen av sjön ligger den barrskogklädda Gillbergaön som är en kraftigt markerad isälvsavlagring i form av en åskulle. Vid Gillberga kyrka finns ett större gravfält och i skogs- dungen bakom detta finns en hägerkoloni.

I dalgången har funnits betydligt större områden med våtmarker av olika slag. Successivt har invallningar omvandlat landskapet.

Förutsättningar för studier av områdets fågelfauna är goda genom att ett flertal högt belägna observationspunkter finns på såväl östra som västra sidan av dalen.

Anmärkningar: VMI-id: 10C6F01. Åkermark ansluter till våtmarkerna.

Referenser:

Jansson, T 1978

Fågelfaunan i Gillbergasjön. Länsstyrelsen i Värmlands län. Rapport 1978:4

Jansson, T 1987

Naturinventering av Säffle kommun. Länsstyrelsen i Värmlands län. (manus)

Länsstyrelsen i Värmlands län, 1990: *Program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden.*

Länsstyrelsen i Värmlands län, 1994: *Ängar och hagar i Värmlands län*. Länsstyrelsen 1994:20. Karlstad.

Naturvårdsverket, 1996: *Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet*. Stockholm.

Naturvårdsverket, 1994: *Myrskyddsplan för Sverige*. Solna.

Länsstyrelsen i Värmlands län, 1997: *Våtmarker i Värmlands län -Manuskript*.

Uppgiftslämnare: Lars Furuholm

Datum: 981019